

Çocuk- Ergen Alay Edilme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuk- Ergen Alay Edilme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18832>

Özet

Çocuk- Ergen Alay Edilme Ölçeği (ÇEAÖ), Banu Çankır? tarafından 2016 yılında Türkçe'ye **uyarlamas?** yapılan psikometrik bir araçtır. Ölçek, çocuk ve ergen popülasyonlarında alay edilme deneyimlerinin sıklığı ve bu durumun yarattığı rahatsızlık düzeyini ölçmeyi amaçlamaktadır. Yapılan psikometrik çalışmalar, ölçeğin 4 faktörlü bir yapıya sahip olduğunu ve yüksek düzeyde güvenirlik ve geçerlik değerlerine sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Toplamda 32 maddeden oluşan bu ölçek, 4'lü Likert tipi derecelendirme kullanılarak yapılmıştır. Ölçeğin **uyarlama** çalışması, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi'nde yayınlanmış bir yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Çocuk, ergen, alay edilme, **sosyal dışlanma**, psikometrik araç, uyarlama, geçerlik, güvenirlik, faktör analizi.

Yazarlar

Banu Çankır?

Amaç

Çocuk- Ergen Alay Edilme Ölçeği'nin temel amacı, çocuk ve ergenlerin akranları veya diğer sosyal çevreleri tarafından maruz kaldıkları **alay edilme** davranışlarının boyutları ve etkilerini sistematik olarak ölçmektir. Ölçek, bu deneyimin hem sıklık düzeyini hem de birey üzerindeki duygusal ve psikolojik rahatsızlık düzeyini ayrı ayrı değerlendirebilmek için tasarlanmıştır.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması, uluslararası literatürdeki bu önemli yapının Türk kültürüne özgü psikometrik özelliklerini incelemek ve klinik ile araştırma alanlarında kullanıma sunmak üzere yapılmıştır. Bu sayede, Türkiye'deki çocuk ve ergenlerin **alay edilme** davranışına yönelik hassasiyetleri ve tepkileri bilimsel olarak incelenebilir hale gelmiştir.

Yapı

Ölçek, sosyal psikoloji ve gelişim psikolojisi alanlarında önemli bir konu olan **alay edilme** (mockery) ve **sosyal reddedilme** yapıları ölçmektedir. Alay edilme, genellikle akran zorbalığı veya sosyal dışlanmanın bir alt formu olarak kabul edilir ve bireyin benlik saygısı, sosyal uyumu ve duygusal sağlığı üzerinde derin etkiler bırakabilir.

Çocuk- Ergen Alay Edilme Ölçeği, bu karmaşık yapıyı dört temel faktör altında toplamaktadır. Bu faktörler, alay edilme deneyiminin farklı boyutlarını temsil ederek, uygulayıcılara bireyin hangi tür alay davranışlarına (örneğin, fiziksel görünüm, yetenekler, sosyal beceriler) daha duyarlı olduğunu hakkında detaylı bilgi sunar.

Geçerlik

Ölçeğin yapısal geçerliliği, hem açılmaya hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleriyle incelenmiş ve 4 faktörlü yapıya model uyumunun kabul edilebilir düzeyde olduğunu gösterilmiştir. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı başarıyla bir şekilde ölçtüğünü desteklemektedir.

Ayrıca, ölçeğin maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı ne derece temsil ettiğini gösteren **Kapsam Geçerlik İndeksi** (Content Validity Index) değeri 0,87 olarak tespit edilmiştir. Bu değer, uzman görüşleri doğrultusunda ölçek maddelerinin ilgili yapıyı ölçmek için yeterli kapsam geçerliğine sahip olduğunu göstermektedir.

Güvenirlik

Çocuk- Ergen Alay Edilme Ölçeği'nin iç tutarlılık güvenilirliği, **Cronbach Alfa katsayısı** ile değerlendirilmiş ve bu katsayı 0,925 gibi oldukça yüksek bir değerde bulunmuştur. Bu sonuç, ölçek maddelerinin genel olarak aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Ölçeğin zamana karşı kararlılığını ölçmek amacıyla uygulanan **dört haftalık test-tekrar test korelasyonu** katsayısı da yüksek çıkmıştır ($r=0,877$). Bu yüksek korelasyon, ölçeğin kısa vadede kararlı sonuçlar ürettiğini ve ölçülen özelliğin zamana bağlı olarak büyük ölçüde değişmediğini göstermektedir. Madde analizi sonuçlarına göre, çocuk ve ergenlerde alay edilme sıklığına yönelik madde puan ortalamaları ve korelasyon katsayıları 0.34 ile 0.70 arasında, alay edilme davranışlarının rahatsızlık düzeyine yönelik madde puan ortalamaları ve korelasyon katsayıları ise 0.38 ile 0.64 arasında değişmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliliğini incelemek üzere hem Açılmaya Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. Her iki analiz de ölçeğin 4 faktörlü bir yapıda olduğunu doğrulamıştır. Bu dört faktör, ölçekteki toplam varyansın % 55,51'ini açıklamaktadır, bu da psikometrik bir araç için kabul edilebilir düzeyde bir açıklama yapmaktadır.

Faktörlerin varyansa katkıları aşağıdaki gibi detaylandırılmıştır:

Faktör 1: Toplam varyansın % 38,4'ünü açıklamaktadır. (Genellikle en baskın alay edilme

boyutunu temsil eder.)

Faktör 2: Toplam varyansın % 4,95'ini açıklamaktadır.

Faktör 3: Toplam varyansın % 5,78'ini açıklamaktadır.

Faktör 4: Toplam varyansın % 6,36'sini açıklamaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon) çalışması yapılmış öz bildirim ölçeği.

Format: 32 maddeden oluşmaktadır. Derecelendirme 4'lü Likert tipindedir.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Klinik ve normal popülasyondan çocuklar ve ergenler.

Yaş Grubu: Çocukluk ve ergenlik dönemi.

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki okullarda öğrenim gören çocuk ve ergenler üzerinde standardize edilmiştir.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulaması yapılabilen, kâğıt-kalem veya dijital formatta uygulanabilen öz bildirim ölçeğidir.

Anahtar Kelimeler

Zorbalık, sosyal kaygı, akran ilişkileri, psikolojik test, **duygusal rahatsızlık**, Doğrulayıcı Faktör Analizi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Banu Çankır

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: banumutlu10@hotmail.com

Yazın Adresi: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi (Uyarlama çalışması yapan kurum).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması 2016 yılında tamamlanmıştır. Ölçeğin kullanımıyla ilgili izin ve ücret bilgileri için doğrudan sorumlu yazar Banu Çankır ile e-posta yoluyla iletişime

geçilmesi gerekmektedir.

Orijinal çal??ma bir yüksek lisans tezi olup, akademik ara??t?rmalar için kullan?m detaylar? yazar?n iznine tabidir.

Kaynaklar

Çank?r?, B. (2016). *Çocuk- Ergen Alay Edilme Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi*. (Yayınlanm?? Yüksek Lisans Tezi). İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, İzmir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına buradan ulaşılabilir: cocuk-ergen-alay-edilme-olcegi-toad.pdf

Çocuk- Ergen Alay Edilme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddeler, yazarın yüksek lisans tezi içerisinde bulunmaktadır ve yazarın izni olmadan yayınlanmamaktadır.